

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 28.10.1980, sp. zn. 4 Cz 21/80, ECLI:CZ:NS:1980:4.CZ.21.1980.1

Číslo: 12/1982

Právní věta: Dohodu v zmysle ustanovenia § 227a Zák. práce možno platne uzavrieť aj pri takom dojednaní pracovného pomeru s učňom, ku ktorému dochádza až po úspešnom vykonaní záverečnej učňovskej skúšky.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 28.10.1980

Spisová značka: 4 Cz 21/80

Číslo rozhodnutí: 12

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Pracovní poměr

Předpisy: 65/1965 Sb. § 227a

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobkyňa sa žalobou domáhala, aby súd vyslovil neplatnosť dodatku k učebnej zmluve, ako aj neplatnosť bodu 12 pracovnej zmluvy uzavretej medzi ňou a žalovanou organizáciou a aby zaviazal túto organizáciu zaplatiť jej ušlú mzdu za dobu, po ktorú bola žalobkyňa vinou žalovanej organizácie bez pracovného pomeru, ako aj náhradu trov konania.

Uviedla, že so žalovanou organizáciou uzavrela po vykonaní záverečnej učňovskej skúšky pracovnú zmluvu 26. 6. 1978, ktorej bod 12 obsahoval dohodu o tom, že sa zaväzuje zotrvať v pracovnom pomere po dobu troch rokov po vykonaní záverečnej učňovskej skúšky; bod 12 tejto zmluvy odporuje § 227a Zák. práce, lebo v dobe uzavierania dohody už bola vyučená. Okrem toho podľa bodu 11 zmluvy uzavrela so žalovanou organizáciou pracovný pomer na dobu neurčitú, takže bod 12 odporuje už uvedenej časti zmluvy. Podľa jej názoru aj dodatok k učebnej zmluve, ktorý účastníci uzavreli 27. 6. 1975 a podľa ktorého sa zaviazala pracovať u žalovanej organizácie tri roky od vyučenia, je v rozpore s ustanovením § 227a Zák. práce.

Žalobkyňa sa domáhala aj náhrady ušlej mzdy z toho dôvodu, že so žalovanou organizáciou skončila pracovný pomer výpoveďou podľa ustanovenia § 51 písm. e) Zák. práce a jej vinou nepracuje. Mala totiž nastúpiť do pracovného pomeru u n. p. P., kde pracoval jej manžel; keďže však žalovaná organizácia uviedla vo vyjadrení k rozviazaniu pracovného pomeru s ňou, že bude od podniku, do ktorého žalobkyňa nastúpi, požadovať náhradu nákladov vynaložených na jej vyučenie v sume 24 951,- Kčs, uvedený podnik odmietol uzavrieť s ňou pracovnú zmluvu. Je preto žalovaná organizácia

zodpovedná za škodu, ktorá jej vznikla tým, že nemôže uzavrieť pracovnú zmluvu s iným podnikom.

Okresný súd v Žiari nad Hronom rozsudkom rozhodol, že dodatok k učebnej zmluve uzavretý účastníkmi 27. 6. 1975 a bod 12 pracovnej zmluvy uzavretej 26. 6. 1978 sú neplatné. Žalovanú organizáciu zaviazal zaplatiť žalobkyni na ušlej mzde 1 621,30 Kčs a na účet súdu súdny poplatok v sume 184,- Kčs.

Súd prvého stupňa dospel k záveru, že dodatok k učebnej zmluve, podľa ktorého sa žalobkyňa zaviazala pracovať u žalovanej organizácie po dobu troch rokov po skončení učebnej zmluvy, je neplatný. Bol toho názoru, že uzavretie záväzku pracovať po určitú dobu u organizácie, v ktorej sa učeň vyučil, umožňuje ustanovenie § 227a Zák. práce len pri uzavretí pracovnej zmluvy, nie pri uzavieraní učebnej zmluvy alebo počas učebného pomeru. Za neplatný považoval súd prvého stupňa aj bod 12 pracovnej zmluvy obsahujúci rovnaký záväzok. Takúto dohodu možno uzavrieť pri uzavieraní pracovnej zmluvy len s učňom. Podľa zisteného skutkového stavu pracovnú zmluvu účastníci uzavreli 26. 6. 1978, keď už žalobkyňa nebola učňom; záverečnú učňovskú skúšku vykonala 24. 6. 1978.

Uvedený rozsudok súdu prvého stupňa nadobudol právoplatnosť.

Sťažnosť pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, namietala nesprávnosť výroku uvedeného rozsudku v tom, že prvá časť bodu 12 pracovnej zmluvy z 26. 6. 1978 je neplatná, ako aj o povinnosti žalovanej organizácie zaplatiť žalobkyni 1621,30 Kčs do 3 dní.

Najvyšší súd SSR rozhodol o tejto sťažnosti tak, že rozsudkom súdu prvého stupňa bol vo výrokoch, proti ktorým bola podaná sťažnosť pre porušenie zákona, porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Zákonník práce ukladá v § 227 ods. 1 organizácii povinnosť uzavrieť s učňom po úspešnom vykonaní záverečnej učňovskej skúšky, prípadne po uplynutí učebnej doby, pracovnú zmluvu a umožniť mu v kolektíve ostatných pracovníkov ďalší odborný rast. Dovoľuje organizácii uzavrieť pracovnú zmluvu s učňom aj pred skončením učebného pomeru, najskôr však v druhom roku učebného pomeru.

Organizácie vynakladajú značné finančné prostriedky na vyučenie učňov. Majú preto záujem, aby po vyučení u nich pracovali ako kvalifikovaní pracovníci. Tomuto zámeru má napomôcť aj ustanovenie § 227a Zák. práce. Dáva organizácii možnosť pri uzavieraní pracovnej zmluvy s učňom uzavrieť dohodu, v ktorej sa učeň zaviazne, že po vykonaní záverečnej učňovskej skúšky, prípadne po uplynutí učebnej doby, zotrvá v organizácii v pracovnom pomere po určitý čas, najdlhšie však 3 roky.

Zo znenia uvedených zákonných ustanovení jednoznačne vyplýva, že rozhodujúcim momentom pre možnosť uzavrieť s učňom takúto dohodu o zotrvaní v organizácii v pracovnom pomere po určitú dobu je momentom uzavieraní pracovnej zmluvy. Len vtedy takúto dohodu môže organizácia uzavrieť. Ďalej z nich vyplýva, že povinnosť organizácie uzavrieť pracovnú zmluvu s učňom nastáva až po úspešnom vykonaní záverečnej skúšky, prípadne po uplynutí učebnej doby. Predtým, najskôr však v druhom roku učebného pomeru, organizácii dáva Zákonník práce 1) len možnosť takúto zmluvu s učňom uzavrieť. Nemožno preto považovať za správny záver súdu prvého stupňa o neplatnosti bodu 12 pracovnej zmluvy, podľa ktorého žalobkyňa zotrvá u žalovanej organizácie po dobu troch rokov po vykonaní záverečnej učňovskej skúšky. Ustanovenie § 227a Zák. práce používa termín učeň v súvislosti s uzavieraním pracovnej zmluvy všeobecne, teda tak na prípad, keď sa zmluva uzaviera počas trvania učebného pomeru, ako aj po jeho skončení; opačný záver nemá oporu v zákone. 2)

Vzhľadom na uvedený právny záver nie je opodstatnený ani nárok žalobkyne na náhradu škody podľa

ustanovenia § 187 ods. 2 Zák. práce, lebo žalovaná organizácia nespôsobilá žalobkyni škodu porušením právnych povinností v rámci plnenia svojich úloh.

Z uvedených dôvodov súd prvého stupňa porušil svojím rozhodnutím zákon v ustanoveniach § 132 O. s. p. v súvislosti s ustanoveniami § 227 ods. 1, § 227a ods. 1 a § 187 ods. 2 Zák. práce.

1) zákon č. 65/1965 Zb. (ktorého úplné znenie bolo vyhlásené pod č. 55/1975 Zb.)

2) Tuto dohodu podľa ustanovenia § 227a ods. 1 Zák. práce nemožno však platne uzavrieť, keď už predtým došlo k uzavretiu pracovnej zmluvy medzi organizáciou a učňom po vykonaní záverečnej učňovskej skúšky, prípadne po uplynutí učebnej doby.